

Rezime Izvještaja guvernera - oktobar 2012

Ažurirano: 03.12.2012. godine

U Izvještaju Guvernera za oktobar 2012. godine konstatovano je da su aktivnosti Centralne banke realizovane u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2012. godinu. Prema preliminarnim podacima Monstata, BDP je u prvom kvartalu 2012. godine, ostvario realni pad od 2,4%, dok je u drugom kvartalu ostvaren realni rast od 0,3% u odnosu na isti period prethodne godine.

Cijene su u oktobru 2012. godine u odnosu na prethodni mjesec zabilježile rast od 1,1%, dok je godišnja stopa inflacije iznosila 5,2%. Prosječan rast cijena (prvih devet mjeseci 2012. godine u odnosu na isti period prethodne godine) iznosio je 3,9%.

Industrijska proizvodnja je u prvih deset mjeseci 2012. godine zabilježila pad od 9,4% u odnosu na isti period prethodne godine. Pad proizvodnje je zabilježen u sva tri sektora (sektoru snabdijevanje električnom energijom, gasom i parom, sektoru vađenja ruda i kamena i sektoru prerađivačke industrije).

Broj dolazaka turista u prvih deset mjeseci 2012. godine povećao se za 5%, dok se broj noćenja povećao za 4,3% u odnosu na isti period prethodne godine. Prema podacima Monstata, većina vidova saobraćaja je ostvarila pad u prvih deset mjeseci 2012. godine u odnosu na isti period 2011. godine. Prevoz robe je smanjen u vazdušnom, željezničkom i drumskom saobraćaju. Kod prevoza putnika došlo je do povećanja u drumskom i vazdušnom saobraćaju, dok je u željezničkom saobraćaju smanjen prevoz putnika. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je zabilježilo pad od 8,9% u prvih devet mjeseci 2012. godine u odnosu na isti period prethodne godine, mjereno efektivnim časovima rada. Promet robe u trgovini na malo (u tekućim cijenama) je, prema podacima Monstata, u prvih deset mjeseci 2012. godine ostvario rast od 7,5% u odnosu na isti period prethodne godine. Šumarstvo je u prvih deset mjeseci 2012. ostvarilo pad proizvodnje od 17,8% u odnosu na isti period prethodne godine, zbog vremenskih nepogoda u februaru i nemogućnosti vršenja sječe u državnim šumama.

Broj zaposlenih u oktobru je iznosio 168.701, što predstavlja rast od 3,2% u odnosu na isti mjesec prethodne godine, a u odnosu na prethodni mjesec pad od 0,7%. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u oktobru iznosio 29.540 što predstavlja rast od 4,5% u odnosu na prethodni mjesec, a pad od 1,9% u odnosu na oktobar 2011. godine.

Na kraju oktobra 2012. godine, od 51.752 pravnih i fizičkih lica koji obavljaju djelatnost, njih 11.964 ili 23,1% je bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom broj blokiranih pravnih i fizičkih lica je povećan za 0,5%. Ukupan iznos duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa iznosi 398,5 miliona eura, što predstavlja rast od 2,3% u odnosu na prethodni mjesec, a 5,5% u odnosu na decembar 2011. godine. Koncentracija duga je relativno velika, jer je 10 najvećih dužnika (0,08% ukupno evidentiranih dužnika), učestvovalo sa čak 25,28% u ukupnom dugu, po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 najvećih dužnika (0,42% ukupno evidentiranih dužnika) učestvovalo je sa 47,88% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Kapital banaka u oktobru 2012. godine bilježi smanjenje od 6,5% u odnosu na decembar 2011. godine. Likvidna aktiva je u oktobru iznosila 704,7 miliona eura i bila je viša za 25,9% u odnosu na decembar 2011. godine. Bilansna suma banaka je povećana za 1% u odnosu na kraj prethodne godine. Depoziti u bankama su u oktobru ove godine u odnosu na decembar 2011. godine veći su za 8,2%. Krediti su u oktobru 2012. godine iznosili 1.859,4 miliona eura, bilježeći smanjenje od 4,9% u odnosu na decembar 2011. godine. U oktobru je došlo do rasta kredita koji kasne sa naplatom za 25,2% u odnosu na decembar prethodne godine. Nekvalitetni krediti su se u oktobru povećali za 8,8% u odnosu na decembar 2011. godine i čine 17,8% ukupnih kredita.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa u oktobru 2012. godine je iznosila 9,50%, što predstavlja pad od 0,19 procentnih poena u odnosu na decembar 2011. godine. Prosječna ponderisana pasivna kamatna stopa je iznosila 3,24% u oktobru 2012. godine i ostvarila je pad od 0,01 p.p. u odnosu na decembar 2011. godine.

Na kraju oktobra 2012. godine obavezna rezerva banaka je iznosila 186,1 miliona eura, što je za 19,4 hiljada eura ili 0,01% manje nego u prethodnom mjesecu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 49,4%, u državnim zapisima 32,2%, a na računu Centralne banke u inostranstvu 18,3%. U oktobru su sve banke iskoristile mogućnost izdvajanja dijela obavezne rezerve u obliku državnih zapisa.

Na kraju septembra 2012. godine, prema preliminarnim podacima, bruto premija osiguranja iznosila je 5,4 miliona eura. U njenoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja (86,5%) dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (13,5%).

U oktobru 2012. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 3,2 miliona eura. Ostvareni promet je niži za 55,8% u odnosu na decembar 2011. godine, a za 54,9% niži u odnosu na prethodni mjesec. Berzanski indeks MONEX 20 zabilježio je rast od 0,4% u odnosu na decembar 2011.

U periodu januar-septembar 2012. godine, prema preliminarnim podacima, deficit tekućeg računa bio je veći za 6% u odnosu na isti period 2011. godine i iznosio je 330,9 miliona eura. Povećanje spoljnotrgovinskog deficita, kao posljedica manjeg izvoza roba (za 15,7%) i povećanja uvoza (za 1,5%), je faktor koji je u značajnoj mjeri uticao na povećanje deficita tekućeg računa. Prema preliminarnim podacima, spoljnotrgovinski deficit je iznosio 1.060,6 miliona eura i za 7,6% je veći nego u prethodnoj godini. Na računu usluga ostvaren je suficit u iznosu od 610,8 miliona eura ili 5,3% više nego u istom periodu 2011. godine, što je doprinijelo ublažavanju spoljnotrgovinskog deficita. Neto priliv stranih direktnih investicija u prvih devet mjeseci 2012. godine iznosio je 302,6 miliona eura, što predstavlja rast od 11,6% u odnosu na isti period prethodne godine. Povećanje priliva rezultat je većeg ulaganja u nekretnine (za 36,7%) i u formi interkompanijskog duga (za 17,7%). Od ukupnog priliva SDI u posmatranom periodu, vlasnička ulaganja su iznosila 262,6 miliona eura, dok je priliv u formi interkompanijskog duga iznosio 102,9 miliona eura. U strukturi priliva SDI, investicije u preduzeća i banke čine 22,5% ukupnog priliva, interkompanijski dug 26%, dok se 43,8% ulaganja odnosilo na nekretnine.

Prema procjeni Ministarstva finansija, u septembru 2012. godine, fiskalni deficit Crne Gore iznosio je 8,4 miliona eura, dok je u septembru 2011. iznosio 20 miliona eura. Deficit budžeta, za prvih devet mjeseci 2012. godine, iznosio je 94,6 miliona eura, odnosno 2,8% procijenjenog BDP-a. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore iznosili su 99,1 milion eura ili 3,0% BDP-a, što je u odnosu na plan za septembar manje za 11%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u septembru 2011. godine, ostvaren je pad od 5,9%. Izdaci budžeta iznosili su 107,5 miliona eura ili 3,2% BDP-a, što je 1,2% manje u odnosu na plan za septembar 2012. godine i 14,2% manje u odnosu na ostvarenje izdataka u septembru 2011. godine. U septembru kapitalni budžet iznosio je 4,6 miliona eura.

Na dan 30.09.2012. godine, javni dug Crne Gore iznosio je 1.707,2 miliona eura ili 51,3% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug se odnosilo 399,6 miliona eura ili 12% BDP-a, a na spoljni dug 1,307,6 miliona eura ili 39,3% BDP-a.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore.

Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti, a uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Banke u oktobru nijesu koristile sredstva obavezne rezerve za likvidnost. Raspoloživost RTGS i DNS sistema u septembru iznosila je 100%.

Centralna banka je uspješno sprovodila aktivnosti vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

U skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu u zemlji, Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana.

U okviru aktivnosti Guvernera na planu međunarodne saradnje, u oktobru su održani sastanci sa predstavnicima misije MMF-a i predstavnicima EFSE, Evropskog fonda za Jugoistočnu Evropu. Pored toga, ostvareno je učešće na konferenciji „Konkurencija naspram preuzimanja rizika u bankarskim sektorima Centralne i Jugoistočne Evrope“ u organizaciji Centralne banke Republike Kosova. Održan je bilateralni sastanak sa guvernerom Centralne banke Turske i ostvareno je učešće na 10. Međunarodnoj konferenciji “Monetarna politika u Albaniji-od prošlosti ka sadašnjosti“ u organizaciji Centralne banke Albanije. Takođe, ostvareno je učešće na 28. sastanku Kluba guvernera zemalja Centralne Azije, Balkana i Crnomorskog regiona koji je održan u Varšavi.